

ga konzula v Zadru nenavadno ostro nagovorili, ter mu rekli, da je njegov nadkonzul v Raguzi — sovražnik Avstrije

Za poduk in kratek čas.

Koledar in njegova zanesljivost.

× V našem gregorijanskem koledarju se nahajajo nekatera imena, koja hočemo ob kratkem pojasniti. Tako stoji v letošnjem koledarju: „zlato število 14“ to je, letošnje leto je 14. leto v tako imenovanem mesečnem krogu (Mondzirkel), to je, v dōbi od 19 let. — „Epakta XXIII.“, to je, 23 celih dni pred začetkom letošnjega novega leta je bil zadnji mlaj lanskega leta 1874. — „Solnčni krog 8“, to je, letošnje leto je 8. leto v dōbi od 28 let, ki se solnčni krog (Sonnenszirkel) imenuje. — „Rimsko število 3“, to je, letošnje leto je 3. leto v 15letni dōbi; ko ta obteče, se začne zopet z enojko šteti. — Nedeljska črka C, to je, na prvo nedeljo letošnjega leta pride črka C, ako zaznamjamo 1. januarja s črko A, in 2. januarja s črko B. Šteje se namreč do črke G in potem se zopet začne s črko A. Letos ima tedaj vsaka nedelja črko C.

Poprej smo rekli, da se enkrat v letu zemlja okoli solnca zasūče. Nekdanji zvezdoslovci so menili, da je zemlja v središču vesoljnosti, in da se vsi nebeški svetovi, zlasti pa solnce okoli zemlje suče. To pa je bila zmota, ki je zlasti od tod izvirala, ker se našim očem tako dozdeva. Zasluženje, da se je ta zmota popravila, gre Nikolaju Koperniku (roj. 1473, umrl 1543). Njegov rojstni kraj je mesto Torun na sedanjem Prusko-poljskem. Bil je korar stolne cerkve Ermlandske v Frauenburgu in je v tej službi tudi umrl. Svoje v latinskem jeziku pisano poglobitno delo je posvetil papežu Pavlu III.

Tedaj papežu gre hvala za popravek koledarja; in katoliškemu, v resnici vernemu korarju je svet hvalo dolžen, da je postavil pravo, po njem za vse čase imenovano „Kopernikovo planetno sestavo“. Po tej sestavi naša zemlja nič druga ni, kakor eden izmed planetov, ki k solncu spadajo, in sicer med njemu najbližnjimi na tretji vrsti. Vsi svetovi, ki se okoli solnca sučejo, storé našo solnčno sestavo (Sonnensystem). K tej spadajo tedaj planeti (zvezde premičnice) s svojimi stranskimi planeti ali mesenci in po večjem tudi kometi (zvezde repatiče.)

Najstarodavnejši zvezdoznanci so poznali le pet planetov; potem so jih šteli sedem. Mi jih zdaj že 140 poznamo.

Zastran svoje bližave pri solncu si poglobitni planeti v tem redu nasledujejo: Merkurij; Venera (zdaj juternja, zdaj večerna zvezda); naša zemlja (okoli 20 milijonov milj dalječ od

solnca, v tem ko njo mesenc spremlja v daljavi od blizo 50 tavžent milj); Mart; Jupiter; Saturn; Uran; Neptun. Manjši — med njimi nekteri celō mali planeti, se nahajo med Martom in Jupitrom.

Nijena druga posvetna veda nam ne kaže Boga vesoljnosti vsemogočnega stvarnika, tako v njegovi neskončni velikosti, kakor zvezdoslovje.

Kakor ti, moj kristjan! semenska zrna v zemljo seješ, takō je Bog, da v podobi govorim, pri stvarjenji razsejal nebeške svetove v nezmernem svetovnem prostoru. In kako veliki so! kako brezštevilni in večjidel kako dalječ proč od nas!

Glej na primer! zvezde neprimičnice (Fixsterne), ki se v jasni noči na nebu leskečejo, so solnca, kakor je naše, — so solnčne sestave, kakor je naša s svojimi planeti. In ta solnca so veliko večja, kakor je naše! Njih število — kdo ga zamore izrajtati? Celō tako imenovane meglenice (Nebelflecken), in tudi rimska cesta se prav ostremu daljnogledu večjidel kakor zvezdni kupi razkažejo.

Da zamoreš še bolje občudovati, kakor dalječ od nas so mnoge nepremične zvezde, pomisli to-le. Da luč našega, okoli 20 milijonov milj od zemlje oddaljenega solnca do nas pride potrebuje ne celō osem minut. Luč mesenca pride do nas celo v eni sekundi. In glej! prerajtano je, da postavim, luč severne zvezde okoli petdeset let, — in luč meglenic veliko tavžent let na svoji poti do zemlje potrebuje. Zares komaj se prerajtati da, kako silno daleč od nas so te zvezde.

Še nekaj, ljubi bralec! kar te utegne v tej reči zanimati. Morebiti si bral od prelepega komete, ki se po učenjaku, ki ga je l. 1858 v Florenciji zasledil, Donatijevi komet imenuje. Kaj meniš, kedaj ga bodo prebivalci naše zemlje zopet videli? Ne prej, kakor čez blizo 4000 let! In celō komet, ki ga je zvezdogled Coggia v Marseille-ji zasledil, in ki smo ga lani mesenca julija gledali, se bo naši zemlji zopet prikazal, čez 9000 let!

Oj, kdo, ki vse to premisli, bi v ponižni molitvi ne izdihnil rekoč: kako neskončno velik si ti v svojih delih, o moj Bog! In kako silno majhen je človek in ta zemlja z vsem, kar je na njej!

In ti, moj neskončni veliki Bog! me boš enkrat sodil, in si me zato vstvaril, da bi nekdan tvojo neskončnost gledal, ktere večni tron je nad vsemi nebeškimi svetovi!

Narodna pesmica.

(Zapisal Lovro Štepišnik.)

Čuk sedi na veji
Sova na kamenji
Sova čuku miga.
Da bi se midva vzela,
Vzemima se midva, dva!
hopsasa.

Pastarinka je lahko družica,
Ker tak dolgi repek 'ma
Kar se nje tak lepo navda.
Da bi se midva vzela,
Vzemima se midva, dva!
hopsasa.

Senica je lahko nevesta,
Ker tak črni tehle 'ma
Kar se njej tak lepo navda.
Da bi se midva vzela,
Vzemima se midva, dva!
hopsasa.

Zajček je lahko „pratfirer“
Ker tak drobne tačke 'ma
Lehko drobno poskaklja.
Da bi se midva vzela,
Vzemima se midva, dva!
hopsasa.

Brglez je lahko kelmar
Ker tak dolgi klunec 'ma,
In lahko sode prekluka.
Da bi se midva vzela,
Vzemima se midva, dva!
hopsasa.

Razne stvari.

(*Delničarjem banke Slovenije*). Opravilni svet zavarovalne banke „Slovenije“ je v svoji seji 18. aprila določil, da zapadejo vsi tisti medčasni listi, na katere se do prvega maja t. l. doplačilo vplačalo ne bode, in da se bodo dotične številke po preteku tega časa po časopisih naznanile.

(*V Slov. Gradcu*) je deželni poslanec Schmid 3. t. m. sklical tamošnje volilce ter njim račun dajal o svojem delovanju kot poslanec. Gračka uradna novina pravi, da so volilci bili jako — zadovoljni s tem, kar njim je g. Schmid pravil. Težko verujemo!

(*Oropan*) je bil v Tremerjih nek tržec, ki je svoje tržne reči nekemu kmetu na voz djal, češ, da pride kmalu za njim. V krčmi je potem štel denarje. Ko odide, stopita dva pivca za njim, ga primeta na samem in mu vzameta — 10 fl.

(*Za premije konjev*) je štajersko konjerejsko društvo odmerilo 2125 fl. Pri sv. Lenatu v slov. goricah se bo razdelilo 340 fl.; v Slov. Bistrici 380 fl.; v Velenji 380 fl.; in v Ljubnem 340 fl. Razun tega pa še so pripravljene svetinje in diplomi.

(*Ogenj*) po kadenji tobaka vtorjen je pri sv. Janju na Pesnici povzgal posestniku Pompreinu hlev, parmo, škeden, 2 vola in 1 konja. Gospodar je hotel živino rešiti pa se tako hudo opeknel, da je drugi dan umrl. Tudi njegova hišna je hudo ranjena. Škoda se ceni na 2000 fl.

(*Nesreče po steklih psihi*) se množijo. Leta 1851 je prišlo na Avstrijskem v nesrečo 34 oseb. Za tem pa vsako leto več. Leta 1873 jih je moralo 73 ljudi na steklini umreti. Največ takih nesreč se godi v Galiciji, na Českem, v Moravskem in na Primorju. V 24 letih štejemo že 919 steklih nesrečnikov.

(*Izkopalji*) so 11. t. m. v Gomilcah nad Arnezem telo že pred 4 tedni pokopanega, priletnega kmeta. Govorilo se je namreč, da mu je njegova mlada in pohlepna žena zavdala. Ker se ni zamogla upravičiti, njo je sodnija dala zapreti.

(*Gozd užgal*) je knezu Windischgrätzu nek kradljivi lovec pri sv. Petru pod sv. Gorami. Lesa je zgorelo 10 oralov.

(*Pri novi duhovniški dači*) se bode na Štajerskem računilo škofu 15.000 fl., župniku v Gradcu 1000 fl., mestnim župnikom, ki imajo više 2000 duš, 800 fl., drugim fajmoštom 600, kaplanom v

Gradcu 400, v drugih mestih 350 in ostalim 300 fl. (do sedaj 157). Kar bo kdo imel več na dohodkih, od tega bo novo dačo plačeval.

(*Dražbe*) 29. aprila Fr. Kalšekovo v Konjiški vasi vrednost 2480 fl. — 30. aprila Ant. Krafl v Vranskigori, 1515 fl. — Jan. Krajnc v Pobrežji (pri ptujski sodniji), 1031 fl. — Jan. Krožel v Stoprcah, 3673 fl. — Matija Bregant v Bučab, 1230 fl. — Anton Meško (pri sodniji v Ormužu), 1530 fl. — 1. maja Mih. Zaplata v Vučjivesi 2045 fl. Jur. Sivka v Šmarji, 2925 fl. — 4. maja Blaž. Dobovišek v Loki, 4382 fl. — 7. maja Jož. Moder (v Sevnici) 3030 fl. — Blaž. Strmšek v Jablovcu, 850 fl. — 8. maja Jur. Kokol v Karčovini 500 fl.

(*Za družbo duhovnikov*) so nadalje vplačali čč. gg. Masten 22 gl., Novak Jan. 11 gl., Valenčak 1 gl.

(*Spremembe v Lavantinski škofiji*). Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Planinšek Jakob v Šmarten v Rožni dolini; — Govedič Janez v Artiče; — Pihler Simon v Šmarten pri Šaleku; — Pečar Jožef v š. Vid pri Ponkvi; — Horvat Jožef v Loko; Tamše Valentin v Šetale. — V stalni pokoj stopi č. g. Črnivec Martin, župnik v š. Andraži v slov. gor. Umrl je č. g. Mark. Vučajnk 58 let star.

Tržna cena pretekli teden	V Mariboru		V Ptujju		V Golju		V Varaždinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	70	4	30	5	—	4	20
Rži	3	70	3	45	4	—	3	10
Ječmena	3	60	3	15	2	40	2	60
Ovsa	2	30	2	10	2	60	1	90
Tursice (koruza) vagan	3	—	2	70	3	20	2	55
Ajda	2	50	2	50	3	—	2	20
Prosa	—	—	3	20	3	20	2	10
Krompirja	1	90	1	50	2	—	1	65
Seni . . . . . cent	1	70	2	—	1	—	1	40
Slame (v šopkih)	1	40	1	40	—	80	1	30
„ za steljo	—	80	1	—	—	60	—	85
Govedine funt	—	25	—	24	—	26	—	24
Teletine	—	26	—	24	—	26	—	24
Svinjetine	—	29	—	24	—	36	—	28
Slanine	—	35	—	32	—	36	—	30

Loterijske številke:

V Gradcu 17. aprila 1875: 50 6 41 59 43
Prihodnje srečkanje: 1. maja 1875.

Oznanilo.

3—3

Vsake vrste semena

s poročtvom, da bodo kalila, ponujam na prodaj, tudi špecarijsko blago: kavo, sladkor, ementalerski, švarcberški in grogov sir, potem olje Monte St. Angelo, zlahtno olje iz mesta Lecce na Laškem, razne sorte rajža, potem vse domače pridelke, zrnje, moko itd. prodajam po najnižji ceni

Konrad Grillwitzer,

v stolni ulici in na velikem trgu
v Mariboru.